

Evenimentul zilei – 16 decembrie 2010

Ioan Stanomir, la "2+1": "Comunismul a reușit să infantilizeze toată societatea românească"

Potrivit unui sondaj CSOP, efectuat în noiembrie 2010, 83% din cei chestionați spun că nu au suferit de pe urma regimului comunist.

Ioan Stanomir, președinte executiv al IICMER: Acest răspuns care reiese din sondaj se datorează unei acomodări graduale a românilor cu regimul comunist. Foarte mulți oameni încep să conoteze pozitiv regimul comunist prin contrapondere cu privațiunile la care au fost supuși într-o epocă a opțiunilor personale, regimul capitalist.

Vasile Dem Zamfirescu, psihanalist: Rezultatul acestui sondaj este tulburător și exprimă formula "era mai bine pe vremea lui Ceaușescu". Trebuie să-l privim dintr-o perspectivă psihologică a omului care încearcă să uite tot ce a fost traumatic. Există fenomene actuale care facilitează acest proces de uitare dar procesul este firesc iar pe măsură ce ne îndepărtăm de comunism tindem să-l uităm. Ar trebui să existe o rememorare periodică a ororilor acestui regim, așa cum s-a făcut și în cazul regimului nazist.

- Și eu am această tentație de a uita iar tentația este de a uita umiliința la care i-a supus pe oameni comunismul prin frig, foame. Românii au fost foarte afectați în imaginea narcisică, imaginea de sine care a rămas foarte deficitară, foarte proastă. Vrem să uităm umiliința de a-ți fi fost frică, de a nu putea face nimic, de a nu te putea împotrivi.

Ioan Stanomir: Regimul comunist a avut în România și aiurea un extrem de mare avantaj în raport cu nazismul și anume durata. Încă de la început, regimul comunist a fost identificat de foarte mulți cu normalitatea. Regimul comunist a avut toate nivelurile posibile: unii au trăit în infern toată viața lor, alții în purgatoriu iar foarte puțini în paradis.

Vasile Dem Zamfirescu: „Autobiografia lui Nicolae Ceaușescu” mi s-a părut un film foarte greu de digerat și m-a urmărit vreo trei zile, pentru că este o sinteză a 25 de ani pe care eu i-am parcurs. M-a impresionat foarte mult dar mi s-a părut un film greu.

Ioan Stanomir: Nicolae Ceaușescu este, în termenii de astăzi, un produs mediatic pe care l-a imaginat propaganda comunistă și l-a preluat și popularizat mai departe propaganda occidentală. El face parte dintr-o galerie de dictatori care au fost cultivați de Occident atâta vreme cât au avut nevoie de ei.

- Inadaptarea în comunism era de fapt marea problemă. A fi deținut politic în comunism era dovada inadaptării.

Vasile Dem Zamfirescu: Conspirația tăcerii din vremea comunismului era motivată de frică în primul rând. Cred că la ea participau și deținuții politici. L-am cunoscut pe Noica imediat ce a ieșit din închisoare. Despre experiența închisorii vorbea extrem de puțin, la fel și Alexandru Paelologu. Prin urmare, cred că și ei participau într-un fel la această tăcere.

- După părerea mea este o consecință a comunismului care se manifestă puternic și anume comunismul a reușit cu o mare abilitate să infantilizeze toată societatea românească. Fiecare cetățean era un copil al statului care avea grijă de el. Acest reziduu al infantilizării ne urmărește și astăzi și vedem peste tot, în sondaje, că oamenii așteaptă să li se dea. Dacă nu li se dă nu protestează, nu acționează sistematic. Este o pierdere de apetit social.

Despre turnători, securiști și "rezistența prin cultură"

Ioan Stanomir: Sunt o persoană mai degrabă pesimistă și cred că, în anumite circumstanțe orice om mediu poate sfârși prin a trăda libertatea pentru stomac. Regimul comunist a exploatat ceva care exista probabil dinainte în societate și anume dependența de stat. Cred că societatea românească are niște probleme sistemice care precedă comunismul. În opinia mea, comunismul a fost regimul cel mai eficient din toată istoria României, au reușit ingineria socială pe care și-a propus-o.

Vasile Dem Zamfirescu: Psihologic vorbind această așteptare a tăierii pensiilor securiștilor vine din dictonul românesc „să moară și capra vecinului”, dicton care ne face mult rău pentru că este unul resentimentar. Motivul este invidia transformată în resentiment.

Ioan Stanomir: Expunerea dosarelor securității spre public este marea realizare a anilor recentți. Pentru cei care lecturează un asemenea dosar, experiența poate fi traumatizată. Este o mare victorie a regimului comunist faptul că noi cunoaștem trecutul prin medierea Securității.

Vasile Dem Zamfirescu: Eu nu mi-am cerut dosarul până acum pentru că mi-e frică de ce aș putea să găsesc în el.

Ioan Stanomir: O parte importantă a populației a fost educat într-o perioadă să creadă că regimul comunist a avut o origine exclusiv alogenă, au fost rușii, sovieticii Dar foarte mulți dintre gardienii din închisori erau etnici români.

Vasile Dem Zamfirescu: Este o trăsătură a infantilismului să cauți țapi ispășitori în afară. Dar instaurarea comunismului în România, cred că a fost o impunere din exterior dar ceea ce este românesc în comunism a fost felul în care am reacționat în diverse momente și anume pasivitatea.

Ioan Stanomir: Venirea regimului comunist a fost o culminare a unei evoluții anterioare pentru că în acel moment România nu mai avusese un regim democratic de zece ani. Trecerea de la un regim monarhic la democrație populară este un fenomen ieșit din comun. Oamenii au fost surprinși de faptul că viețile lor au fost date peste cap.

- Că ne place, că nu ne place, ideea comunistă cuprinde un sâmbure extrem de atractiv. Ideologia comunistă are un nucleu mesianic, o promisiune viitoare care se va desfășura, aici, printre noi.

Vasile Dem Zamfirescu: Comunismul a țintit o fibră foarte importantă a psihicului uman pe care o avem din copilărie și care ne urmărește toată viața, ideea de a nu face nimic și de a primi cât vrei.

- Marxismul a fost fracturat de Lenin atunci când l-a aplicat, el a schimbat foarte multe idei ale lui Marx. Noi avem un comunism de inspirație leninistă și stalinistă. Dar dacă citești Marx o să vezi acolo că el desființează natura umană. Practica comunistă a arătat că omul nou este un om bolnav, cu un sine fals.

Ioan Stanomir: Dacă vorbim de moartea lui Liviu Babeș, românii nu admiră sacrificiul altora ci mai degrabă au fost învățați să vadă acest sacrificiu ca pe o dovadă a propriei neputințe.

Vasile Dem Zamfirescu: Dacă privim lucrurile din perspectiva Occidentului, rezistența prin cultură își pierde cumva importanța dar dacă privești din perspectiva perioadei comuniste, această rezistență a fost extraordinar de importantă chiar dacă nu a fost activă în sensul unei împotriviri fățișe.

Ioan Stanomir: Mona Muscă era reprezentanta unei platforme morale și de aceea a plătit atât de greu. În privința colaboratorilor, eu cred că vinovăția lor trebuie să fie privită și prin prisma importanței celor care i-au împins la această colaborare. Cred că trebuie să avem două talgere și pe pe acestea să punem colaboratorii și ofițerii de securitate. Mai cred că instituția Securității nu trebuie separată de cea a Partidului.

Vasile Dem Zamfirescu: Este cu adevărat tulburător în fenomenul Pitești că s-a obținut o adeziune profundă, până în ultimele fibre ale sufletului acelor oameni. A reușit să atingă niște puncte vulnerabile ale sufletului care trebuie să se apere pentru a supraviețui. Deținuții de acolo erau păziți ca să nu se sinucidă. În perioada reeducării, deținuții și torționarii stăteau zi și noapte în aceeași celulă. Aceste condiții extreme a dus la fenomenul pe care îl numim "identificarea cu agresorul". Pentru a scăpa de acea stare de teroare și umilință permanentă, există această scăpare a sufletului omenesc de a trece de partea cealaltă, de a se identifica cu agresorul, pentru a face să dispară această suferință. Niciunul dintre cei care au trecut prin experimentul Pitești nu au rezistat la acest sistem de modificare a personalității.

Ce vor ști despre comunism generațiile viitoare

Ioan Stanomir: Din păcate, România nu are în prezent un muzeu al dictaturii comuniste. Noi vom face un lobby susținut pentru crearea unui astfel de muzeu. Dorim să obținem un spațiu, la Gara Filaret din București, care este un spațiu industrial și despre care specialiștii noștri au spus că ar fi un spațiu potrivit pentru un muzeu al dictaturii comuniste.

Vasile Dem Zamfirescu: Din păcate, este foarte greu să faci un muzeu al suferinței psihice. Această distrugere psihică pe care a practicat-o comunismul mai greu poate să fie prinsă într-un muzeu. Mai degrabă filmul și literatura ar putea să facă acest lucru.

Ioan Stanomir: Este o experiență fascinantă să exprimi comunismul unor oameni care fizic nu au avut nicio legătură cu perioada respectivă. Dacă vom da o șansă unei educații fără rânchiună și în spiritul libertății, acești tineri ar putea să înțeleagă și ce s-a întâmplat la Pitești dar și modul în care s-a încercat construirea unei normalități în anii '60.

Vasile Dem Zamfirescu: Cred că școala trebuie să fie foarte importantă. Schimbarea mentalității trebuie să se întâmple din mai multe direcții și poate că familia este indirect răspunzătoare de construcția unui sistem de valori. Din acest punct de vedere, poate e mai important ce se întâmplă în școală, în societatea civilă, în media. În psihicul colectiv, trecutul băgat sub preș se răzbună și ne va îmbolnăvi.

<http://www.evz.ro/detalii/stiri/n-au-suferit-romanii-in-comunism-la-2-1-cu-psihanalistul-dem-zamfirescu-si-presedintele-iicm.html>